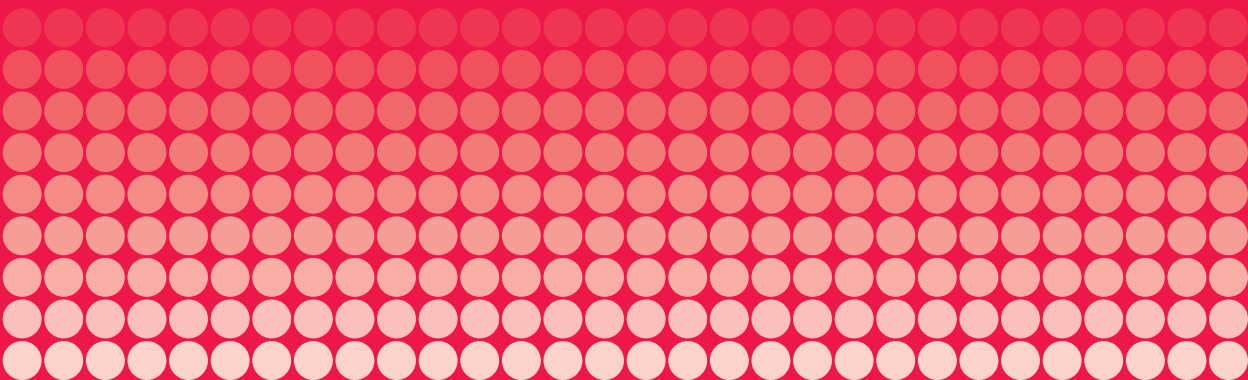

SIPRI YEARBOOK 2011

Armaments,
Disarmament and
International
Security

Sammanfattning på svenska

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE

Stockholms internationella fredsforskningsinstitut, SIPRI, grundades 1966 som ett oberoende forskningsinstitut med uppgift att studera väpnade konflikter, militärutgifter och vapenhandel samt nedrustning och rustningskontroll. SIPRI tillhandahåller fakta, analyser och rekommendationer, baserade på öppna källor, till beslutsfattare, forskare, media och den intresserade allmänheten.

SIPRI:S STYRELSE

Göran Lennmarker, ordförande (Sverige)
Dr Dewi Fortuna Anwar (Indonesien)
Dr Vladimir Baranovsky (Ryssland)
Ambassadör Lakhdar Brahimi (Algeriet)
Jayantha Dhanapala (Sri Lanka)
Susan Eisenhower (USA)
Ambassadör Wolfgang Ischinger (Tyskland)
Professor Mary Kaldor (Storbritannien)
Institutsdirektören

DIREKTÖR

Dr Bates Gill (USA)

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE

Signalistgatan 9
SE-169 70 Solna, Sweden
Telephone: +46 8 655 97 00
Fax: +46 8 655 97 33
Email: sipri@sipri.org
Internet: www.sipri.org

SIPRI YEARBOOK

SIPRI:s första årsbok publicerades 1969 och 2011 års upplaga är den 42:a i ordningen. *SIPRI Yearbook 2011* presenterar fakta om världens militärutgifter, internationell vapenhandel (vilket inkluderar såväl vapenförsäljning som vapen givna som en del av militärt stöd), vapenproduktion, kärnvapen, större väpnade konflikter och multilaterala fredsoperationer samt analyser av internationell säkerhet och strävanden att begränsa rustningen. För innehållet i SIPRI:s årsbok svarar SIPRI:s egna forskare samt en rad utomstående experter.

I detta häfte ges korta sammanfattningar av kapitlen i *SIPRI Yearbook 2011* samt några exempel på den information som finns i bokens bilagor.

INNEHÅLL

Inledning. Upprustning, nedrustning och internationell säkerhet	2
1. Internationell vapenhandel och korruption: brottslig provision	3
Del I. Säkerhet och konflikter 2010	
2. Naturresurser och väpnade konflikter	4
3. Fredsuppdrag: ett bräckligt samförstånd	6
Del II. Militärutgifter och upprustning 2010	
4. Militärutgifter	8
5. Vapenproduktion	10
6. Internationell vapenhandel	12
7. Världens kärnvapenarsenaler	14
Del III. Icke-spridning, rustningskontroll och nedrustning 2010	
8. Kärnvapenbegränsning och icke-spridning	15
9. Kemiska och biologiska material: reducereing av säkerhetsrisker	16
10. Konventionell vapenbegränsning och militärt förtroendeskapande	17
11. Exportkontroll av strategiska produkter: förhindra spridning av massförstörelsevapen	18
Bilagor	20

Översättning av sammanfattningen till svenska: Nenne Bodell

INLEDNING. UPPRUSTNING, NEDRUSTNING OCH INTERNATIONELL SÄKERHET

BATES GILL

I *SIPRI Yearbook 2011* belyses tre säkerhetsrelaterade områden som på senare år framstått som allt viktigare: det ökade inflytandet från icke-statliga aktörer, framväxten av nya globala och regionala maktfaktorer och den ökande ineffektiviteten, osäkerheten och svagheten hos världssamfundets institutioner.

Styrningssystemet för internationell säkerhetspolitik (institutioner, fördrag och strukturer som syftar till att hantera utmaningarna för global och regional säkerhet, upprustning och nedrustning) är ställt under allt hårdare tryck, både inifrån och utifrån. Många av de organisationer som för arbetet med fred och säkerhet framåt upplever att det blir allt svårare att uppbåda den politiska vilja och de finansiella resurser som krävs för att utföra sina åtaganden samt få till stånd nödvändiga styrningsmekanismer.

Den internationella säkerheten blir alltmer dynamisk, komplicerad och transnationell genom ökande flöden av information, människor, kapital och varor. Stater är fortsatt den dominerande aktören på säkerhetsområdet, men *SIPRI Yearbook 2011* framhäver den växande betydelsen av statsliknande och icke-statliga aktörer på den världsomspännande och regionala säkerhetsscenen. Trots att icke-statliga aktörer borde kunna bidra till fredliga lösningar, har de i flera fall

haft en försvagande effekt på fred och säkerhet. Ett betydande steg i rätt riktning skulle kunna tas genom olika former av samarbete med dessa aktörer, men en sådan utveckling är svår att förverkliga.

Länder som tidigare lett arbetet för att stärka säkerhetsstyrning, både internationellt och regionalt, har genom den globala ekonomiska krisen blivit försvagade och har nu mindre möjlighet att göra detta. Medan säkerhetspolitiska kommentatorer ofta diskuterar det ökade inflytande och den betydande roll som ”nya stater” spelar på alla plan i världspolitikerna, tillhandahåller *SIPRI Yearbook 2011* en faktabas och en analytisk grund för sådana diskussioner samtidigt som den blickar framåt mot följderna. Institutionerna för den säkerhetspolitiska styrningen, på både internationell och regional nivå, måste påskynda en rättvis integration av de ”nya staterna”. Det skulle t ex kunna vara en utökning av antalet permanenta medlemmar i FN:s Säkerhetsråd och en mer aktiv säkerhetsrelaterad roll för G20-gruppens stora ekonomier.

Världen ser ut att stå inför en besvärlig period med växande osäkerhet och en spridning av hot och risker. SIPRI kommer att fortsätta observera och analysera utvecklingen inom frågor relaterade till internationell säkerhet, upprustning och nedrustning.

1. INTERNATIONELL VAPENHANDEL OCH KORRUPTION: BROTTSLIG PROVISION

ANDREW FEINSTEIN, PAUL HOLDEN OCH BARNABY PACE

Studier visar att korruption inom vapenhandeln står för cirka 40 procent av all korruption inom världshandeln. Korruptionen blir en tung börda för både köpar- och säljarländer. Den underminerar de demokratiska institutionernas ansvarsskyldigheter och använder värdefulla resurser som borde läggas på angelägna sociala behov.

Flera sidor av vapenhandelns principer uppmuntrar till korruption. Dess djupa och varaktiga sammankoppling med frågor rörande nationell säkerhet gör att tillsyn och ansvarsskyldigheter i många affärer blir eftersatt. Etiketten nationell säkerhet förenklar uppkomsten av små kottierier av mäklare, försäljare och tjänstemän som genomgått nödvändig säkerhetsprövning. Dessa nära relationer suddar ut gränserna mellan stat och industri och ger upphov till en attityd som förringar eventuella juridiska betänkligheter.

Den numer ökända vapenaffären i Sydafrika från 1999 uppvisar ett antal exempel på ovanstående orsaker till och typer av korruption. Under affärens urvalsprocess togs ett antal högst tvivelaktiga beslut för att säkerställa att vissa specifika entreprenörer blev valda. Ett exempel är köpet av skolflygplanet Hawk från British Aerospace (numer BAE Systems).

Senare undersökningar har avslöjat att en rad betalningar gjorts till beslutsfattande nyckelpersoner under

urvalsprocessen. Det mest anmärkningsvärda fallet, avslöjat av den brittiska korruptionsmyndigheten, är de 115 miljoner pund (207 miljoner dollar) i ”provision” som utbetalats av BAE Systems till ”öppna” och ”dolda” rådgivare i samband med affären.

Parlamentariska och oberoende undersökande organ har blivit åsidosatta och hårt ansatta av verkställande myndigheter för att förhindra en ordentlig undersökning av affären, och därmed har Sydafrikas nya sköra demokratiska resursfördelning underminerats. Stora summor som gått till vapenaffären borde rimligen ha använts till att lindra det förödande arvet efter apartheidtiden. Utan korruption skulle staten enligt beräkningar ha spenderat åtminstone 30 procent mindre på affären och därmed frigjort medel för sociala behov.

För att bekämpa korruption inom vapenhandeln borde multilaterala fördrag, som ett internationellt vapenhandelsfördrag, innehålla klausuler som både kriminaliserar korruption och tillhandahåller mekanismer för tillämpning. Enskilda regeringar kan också införa en rad reformer som t ex ”karensperioder” mellan anställningar inom statsförvaltningen och vapenindustrin. Sådana reformer kräver politisk vilja, vilket i sin tur fordrar att folkopinionen protesterar mot den nuvarande situationen.

2. NATURRESURSER OCH VÄPNADE KONFLIKTER

NEIL MELVIN OCH RUBEN DE KONING

STÖRRE VÄPNADE KONFLIKTER 2010

Under 2010 pågick 15 större väpnade konflikter i 15 områden i världen.

	Konfliktområden
<i>Afrika</i>	Rwanda*↓ Somalia↑ Sudan↑ Uganda*↓
<i>Amerika</i>	Colombia Peru↓ USA*↓
<i>Asien</i>	Afghanistan↑ Indien (Kashmir) Myanmar (Karen)↑ Pakistan*↓ Filippinerna↑
<i>Mellanöstern</i>	Irak↓ Israel (palestinska områdena)↓ Turkiet ("Kurdistan")* ↑

Där konflikten rör ett geografiskt område är det omtvistade territoriet angivet i parentes efter landet. I alla andra fall rör konflikterna regeringsmakten.

* I dessa konflikter pågick stridigheter även i andra områden än inom landet.

↑/↓ Ökning/Minskning av stridsrelaterade dödsfall jämfört med 2009.

Av de större väpnade konflikter som pågick under 2010 gällde endast fyra ett geografiskt område, medan 11 rörde regeringsmakten. Konflikter över regeringsmakt har varit fler än de över geografiska områden alla år under perioden 2001–10, förutom under 2007.

Under tioårsperioden 2001–10 har endast två av totalt 29 större väpnade konflikter varit mellanstatliga.

Under de senaste tjugo åren har sambandet mellan naturresurser och väpnade konflikter åter blivit en viktig säkerhetspolitisk fråga. Nuvarande debatt om kopplingen mellan naturtillgångar och utbrott, varaktighet och avslutande av konflikter världen över förs utifrån tre olika perspektiv: ekonomiska teorier om våld, miljöfaktorer, med särskild tonvikt på klimatförändring, och råvarors roll i det geopolitiska spelet.

Dessa sätt att se på frågan belyser både direkt och indirekt hur resursproblem kan orsaka konflikter. Både resursbrist och ett beroende av naturresurser kan samverka med social och institutionell sårbarhet och därigenom skapa förutsättningar för en konflikt. Nyckelfaktorer för detta inbegriper inofficiell eller illegal handel och våldsbenägna kriminella grupper som illegalt exploaterar och handlar med naturresurser. Stater med ett alltför starkt beroende av intäkter från naturtillgångar har ofta svaga, t o m misslyckade, statsapparater, vilket ger väpnade grupper möjlighet att uppstå.

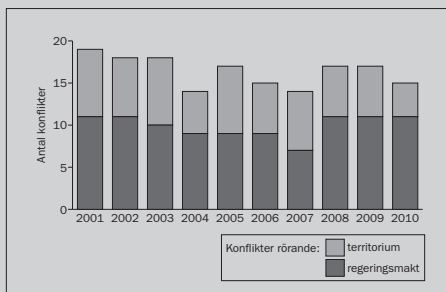
Starka och dynamiska tillväxtmarknader i Asien, främst Kina och Indien, har också gjort att naturresursfrågor fått högre prioritet på den internationella säkerhetspolitiska dagordningen. Rekordhöga nivåer på efterfrågan och på råvarupriser har lett till att internationella organisationer,

regeringar, företag och det civila samhället lanserat olika initiativ för att minska kopplingen mellan naturresurser och konflikter. Andra åtgärder inbegriper skapandet av system för att upptäcka och förebygga konflikter på ett tidigt stadium (så kallade *early warning systems*), konfliktövervakningssystem samt försök att införliva hantering av naturresurser i det fredsbyggande arbetet.

Flera initiativ har tagits på hög nivå för att reglera den illegala handeln med råvaror, där det mest kända är Kimberleyprocessen gällande den olagliga handeln med rådiamanter, så kallade ”konfliktdiamanter”. Bestämmelser i nationell lagstiftning, som den amerikanska *Dodd-Frank Act*, är utformade för att hindra handel med ”konfliktråvaror”. Försöken att hantera olika aspekter på naturresursers koppling till säkerhet och konflikter, särskilt försöken att reglera handeln samtidigt som marknaden är garanterad en råvarutillgång, belyser den svåra balansgång som krävs i de initiativ som tas. Effektivare internationella ramar i styrningen av naturresurser måste bli en del av försöken att försvaga och eventuellt bryta länken mellan resurser och konflikter.

Större väpnade konflikter, uppdelat på typ, 2001–10

GLOBAL PEACE INDEX 2011

Globalt fredsindex (*Global Peace Index, GPI*) försöker fastställa vilka kulturella särdrag och institutioner som förknippas med stater som åtnjuter fred.

Rangordning	Land	Poäng
1	Island	1,148
2	Nya Zeeland	1,279
3	Japan	1,287
4	Danmark	1,289
5	Tjeckien	1,320
13	Sverige	1,401
149	Nordkorea	3,092
150	Afghanistan	3,212
151	Sudan	3,223
152	Irak	3,296
153	Somalia	3,379

Island hamnade återigen på första plats efter att den politiska stabiliteten återupprättats. Små, stabila demokratier och önationer rankas oftast på den övre halvan av indexet.

Uppgifterna är hämtade från bilaga 2A, *‘Patterns of major armed conflicts, 2001–10’*, av Lotta Themnér och Peter Wallensteen, *Uppsala Conflict Data Program (UCDP)*, och baseras på projektets databas, <<http://www.ucdp.uu.se/database/>>, och på bilaga 2B, *‘The Global Peace Index 2011’*, av Camilla Schippa och Daniel Hyslop, från *Institute for Economics and Peace*.

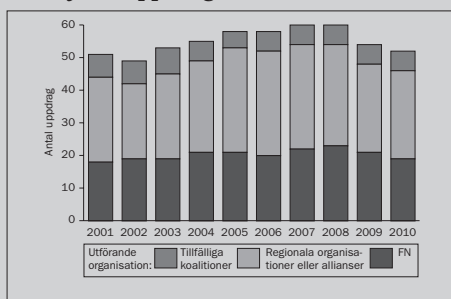
3. FREDSUPPDRAG: ETT BRÄCKLIGT SAMFÖRSTÅND

THIERRY TARDY

FREDSUPPDRAG 2010

Under 2010 pågick 52 multilaterala fredsoppdrag på 33 olika platser. Två fredsoppdrag avslutades under året, vilket innebär att det totala antalet oppdrag sjönk för andra året i rad.

Antal fredsoppdrag 2001–10

Den uppåtgående trenden för antalet personer som deltog i oppdragen fortsatte. Det totala antalet deltagande personer ökade med 20 procent mellan 2009 och 2010, och uppgick vid årets slut till 262 842 personer. Av dessa var 91 procent militär personal, 6 procent var civila poliser och 3 procent var annan civil personal.

Den huvudsakliga orsaken till den stora ökningen beror på truppförstärkningar av den NATO-ledda internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF). Antalet soldater i ISAF ökade från 84 146 under 2009 till 131 730 under 2010, en ökning med 57 procent. För femte året i rad var ISAF det enskilt största multilaterala freds-

Det breda samförstånd som funnits om principer, ändamål och metoder för dagens fredsoppdrag är bräckligare än någonsin. Kriterierna för FN:s fredsoppdrag revideras kontinuerligt, samtidigt som en gemensam uppfattning om vad dessa oppdrag ska åstadkomma i allt högre grad saknas. Fredsoppdragen lider av att det finns en stor skillnad i graden av åtagande hos länderna, olika uppfattningar om nyckelkriterierna för interventioner och principskillnader mellan etablerade och nya statliga aktörer.

Efter det förra decenniets stora ökning av antalet oppdrag, verkar FN-oppdragen hållas på en konstant nivå och tyngdpunkten ligger istället på konsolidering av existerande oppdrag. Behovet av fredsbevarande och fredsbyggande insatser är fortfarande stort, trots att oppdragen i allt högre utsträckning ifrågasätts av världsländerna och deras effektivitet utmanas av en kombination av överlastning och svagt politiskt stöd. Samtidigt har det samförstånd som funnits för fredsoppdrag undergrävt av den liberala modell som de fredsbevarande och fredsbyggande aktörerna förespråkar. Frågan är hur långt det internationella samfundet kan gå i sina försök att etablera och upprätthålla fred och samtidigt behålla interventionens legitimitet och en viss

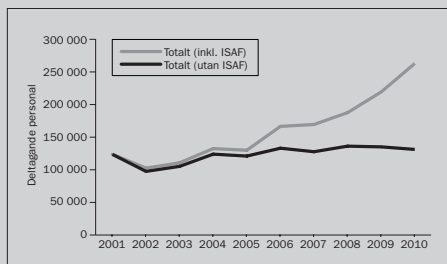
grad av acceptans på alla nivåer i världsländerna.

I detta sammanhang är det tänkbart att samförståndet över fredsuppdrag blir utmanat av det ökande engagemanget från framväxande regionala stormakter, speciellt Brasilien, Kina, Indien och Sydafrika. Deras bidrag representerar både en kvantitativ och en kvalitativ förändring i fredsuppdragen, men kan också innebära ett hot mot den politiska dagordning som domineras av norra halvklotets i-länder. Tillväxtländer har en principfast hållning gentemot fredsuppdrag, med klara uppfattningar om suveränitet, icke-inblandning och lokalt ägande vilket kan inverka på uppdragets faktiska mandat.

Även om existerande normer och praxis har utmanats av framväxande stormakter så har det ännu inte uppkommit någon konflikt mellan de olika synsätten. De framväxande stormakterna har hittills visat upp en hög grad av pragmatism, vilket har format deras politik i linje med existerande praxis istället för i fundamentalt annan riktning. Frågan man kan ställa sig är om fredsuppdrag, som för dessa länder är en aktivitet med ganska låg prioritet, är värda den konflikt som normativa meningsskiljaktigheter kan innebära. Detta leder i sin tur till frågan om vilken roll framväxande stormakter kan spela i byggandet av ett nytt samförstånd över fredsuppdrag.

uppdraget. Antalet soldater i ISAF översteg ensamt det totala antalet personer som deltog i alla andra uppdrag tillsammans.

Antal deltagande personal i fredsuppdrag 2001–10

FN var i ledningen för flest fredsuppdrag även under 2010.

Afrikanska unionen (AU) är den enda organisation som vid sidan av NATO gjort betydande ökningar av sin deltagande personal.

Antal fredsuppdrag fördelat på organisation 2010

Organisation	Antal uppdrag	Antal personer
FN	20	103 404
Afrikanska unionen	1	7 999
CEEAC	1	880
OSS	1	1 452
EU	12	4 606
NATO	3	140 354
OAS	1	30
OSSE	7	363
Tillfälliga koalitioner	6	3 754
Totalt	52	262 842

Uppgifterna är hämtade från bilaga 3A, 'Multilateral peace operations, 2010', av Sigrún Andrésdóttir och baseras på SIPRI Multilateral Peace Operations Database, <<http://www.sipri.org/databases/pko/>>.

4. MILITÄRUTGIFTER

SAM PERLO-FREEMAN, JULIAN COOPER, OLAWALE ISMAIL, ELISABETH SKÖNS
OCH CARINA SOLMIRANO

MILITÄRUTGIFTER 2010

Världens militärutgifter under 2010 beräknas uppgå till 1630 miljarder dollar, en ökning med 1,3 procent i reella termer. Att ökningstakten är långsammare än tidigare år kan delvis tillskrivas försenade effekter av den globala ekonomiska krisen.

Militärutgifterna ökade snabbast i Sydamerika (5,8 procent), Afrika (5,2 procent) och Oceanien (4,1 procent). Sett till hela Asien och Oceanien var ökningen endast 1,4 procent, en av de lägsta siffrorna på senare år, och i Europa minskade utgifterna med 2,8 procent.

Militärutgifter per region under 2010

Region	Militärutgifter (miljarder dollar)
Afrika	30,1
Nordafrika	10,6
Afrika söder om Sahara	19,5
Amerika	791
Centralamerika och Karibien	6,5
Nordamerika	721
Sydamerika	63,3
Asien och Oceanien	317
Central- och Sydasiens	52,1
Ostasien	211
Oceanien	25,7
Sydostasien	28,7
Europa	382
Östeuropa	65,5
Väst- och Centraleuropa	316
Mellanöstern	111
Världen totalt	1 630

Militärutgifterna är angivna i löpande priser (2010).

Under den senaste tioårsperioden har USA varit ledande i den globala ökningen av militärutgifter, men trenden följs av en rad framväxande (eller i vissa fall på nytt framväxande) regionala stormakter, som Kina, Brasilien, Indien, Ryssland, Sydafrika och Turkiet. Dessa länder är alla snabbt växande ekonomier och de spelar en ledande roll, ekonomiskt och politiskt, i sina regioner och i några fall även globalt. Alla sex länder är även framväxande militära stormakter och har betydande militära moderniseringsprogram. De har alla, förutom Turkiet, ökat sina militärutgifter och det har ofta skett i mycket snabb takt.

Ländernas syfte med en modernisering av försvarsmakten och de åtföljande ökningarna i militärutgifterna varierar. Ekonomisk tillväxt är en nyckelfaktor i samtliga fall, t ex har försvarets andel av de allmänna lönekostnaderna ökat. Sedan 2001 har militärutgifterna dock inte ökat mer än bruttonationalprodukten (BNP) i något land.

I några av de sex länderna tjänar pågående konflikter som en drivkraft för militärutgifterna. Det gäller bl a för Indien, som förutom den fleråriga konflikten med Pakistan över Kashmir, blivit indraget i det växande upproret bland naxaliterna i den norra delen av landet. I Turkiet däremot kan

nedtrappningen i konflikten med Kurdistans arbetarparti (PKK) ses som en orsak till att landets militärutgifter minskar.

Regionala tvister och rivaliteter skapar också en önskan att inte hamna på efterkälken när andra länder upprustar, även om relationerna i dagsläget är konfliktfria. För Kina är den överväldigande amerikanska militära dominansen i regionen ett orosmoment, speciellt när det gäller en tänkbar konflikt rörande Taiwan. Indien är i sin tur oroat över Kinas växande militära styrka, eftersom de två länderna tvistar om gränser och tävlar om inflytandet i Indiska oceanen. Ryssland ser ett utvidgat NATO som ett tänkbart hot, om än inte för närvarande. Uppfattningen att militär styrka är en källa till status kan vara en motiverande faktor, även om regional rivalitet saknas. Det gäller i länder som Brasilien och Sydafrika samt i allt högre utsträckning även Turkiet.

Höga militärutgifter kan vara kontroversiella ställt mot mer angelägna sociala behov. I Brasilien har på senare tid denna spänning lett till ändrade budgetprioriteringar när det gäller militärutgifter. I Sydafrika har en nyligen genomförd stor vapenaffär kritiserats hårt för att ha tagit medel från fattigdomsbekämpning och utvecklingsarbete samt för förekomsten av korruption. Det civila samhällets kritik av militärutgifterna i Indien, motverkas dock av en stor folklig oro över relationerna med Pakistan.

Länderna med de högsta militärutgifterna under 2010

Land	Militärutgifter (miljarder dollar)	Andel (%) av världens totala militärutgifter
1 USA	698	43
2 Kina	[119]	[7.3]
3 Storbritannien	59,6	3.7
4 Frankrike	59,3	3.6
5 Ryssland	[58,7]	[3.6]
6 Japan	54,5	3.3
7 Saudiarabien	45,2	2.8
8 Tyskland	[45,2]	[2.8]
9 Indien	41,3	2.5
10 Italien	[37,0]	[2.3]
Världen totalt	1630	

[] = SIPRI:s beräkning. Militärutgifterna är angivna i löpande priser (2010).

De 10 länder som hade de högsta militärutgifterna under 2010 stod för 75 procent av världens samlade militärutgifter. USA ensamt stod för 43 procent av den totala summan, vilket vida överstiger Kina som kom på andra plats.

Den del av BNP som länderna med de högsta militärutgifterna lade på försvarbudgeten ("den militära bördan") varierade mycket, från Japans 1 procent till 10,4 procent för Saudiarabien. Bara tre av de 10 länder som har de högsta militärutgifterna (Ryssland, Saudiarabien och USA), lade mer än världsgenomsnittet 2,6 procent av BNP på försvaret.

Uppgifterna är hämtade från bilaga 4A, 'Military expenditure data, 2001-10', av Sam Perlo-Freeman, Olawale Ismail, Noel Kelly, Elisabeth Sköns och Carina Solmirano, och baseras på SIPRI Military Expenditure Database, <<http://www.sipri.org/databases/milex>>.

5. VAPENPRODUKTION

SUSAN T. JACKSON

SIPRI TOP 100 2009

SIPRI Top 100 är en lista över de 100 största vapenproducerande företagen i världen (Kina undantaget), rangordnade efter deras vapenförsäljning.

De 10 största vapenproducerande företagen 2009

Företag (land/region)	Vapenför- säljning (miljoner dollar)	Vinst
1 Lockheed Martin	33 430	3 024
2 BAE Systems (Storbritannien)	33 250	-70
3 Boeing	32 300	1 312
4 Northrop Grumman	27 000	1 686
5 General Dynamics	25 590	2 394
6 Raytheon	23 080	1 976
7 EADS (Västeuropa)	15 930	-1 060
8 Finmeccanica (Italien)	13 280	997
9 L-3 Communications	13 010	901
10 United Technologies	11 110	4 179

Företagen är amerikanska, om inte annat anges. Vinst avser hela företaget, dvs inklusive försäljning av icke-militära varor och tjänster.

Den totala vapenförsäljningen för *Top 100*-listans företag ökade 2009 med 14,8 miljarder dollar till 400,7 miljarder dollar.

Ett Kuwaitiskt företag, Agility, kom 2009 för första gången in på *Top 100*-listan, på plats 34. Försäljningen från några av de största ryska vapenproducenterna minskade trots att den ryska regeringen fortsatte sina investeringar i industrin.

Trots 2008 års finansiella kris och den påföljande globala lågkonjunkturen har vapenproducenter och militära tjänsteföretag sett en fortsatt uppåtgående trend i vapenförsäljningen. På samma gång har storskaliga företagsförvärv åter gjorts inom vapenindustrin under 2010 och förvärvsaktiviteten ökade generellt, inräknat förvärv från länder utanför OECD på OECD:s vapenmarknad. De nedskärningar av försvarsutgifterna som föreslogs 2010 i Västeuropa och USA kommer sannolikt att få genomslag hos vapenproducenterna i framtiden, men i vilken utsträckning återstår att se.

Länder utanför Nordamerika och Västeuropa, de regioner som dominerar SIPRI:s *Top 100*-lista och vapenindustrin, har företag som visat sig kunna motstå lågkonjunkturen.

Israel, Sydkorea och Turkiet är exempel på mindre OECD-länder utanför den euroatlantiska regionen som visar små länders erfarenhet av att skapa internationellt konkurrenskraftiga vapenindustrier. Här har de bakomliggande teknologiska och industriella infrastrukturerna fått bestämma när och i vilken utsträckning teknikutveckling ska integreras i inhemsk vapenproduktion och om denna integrering kommer att leda till mer förfinad inhemsk teknologi.

Tillgång till vapentechnologi genom teknologiöverföring är också en

nyckelfaktor i utvecklingen av inhemsk vapenindustri. Krav på offset-investeringar i gengäld för stora vapenanskaffningskontrakt kan innebära teknologiöverföringar, även om USA har infört restriktioner på vidareexport av amerikansk teknologi. Inhemskt finansierad militär forskning och utveckling (FoU) ger däremot nationell kontroll över den nya teknologin.

Regionala och nationella andelar av vapenförsäljningen för företagen på SIPRI:s Top 100-lista under 2009

Region/land	Antal företag	Vapenförsäljning (miljarder dollar)
USA	45	247,2
Västeuropa	33	120,3
Ryssland	6	9,2
Japan	4	6,5
Israel	3	6,3
Indien	3	4,5
Sydkorea	2	1,9
Kuwait	1	2,5
Singapore	1	1,5
Kanada	1	0,7
Turkiet	1	0,6
Totalt	100	400,7

Siffrorna anger vapenförsäljningen har hänförts till land/region där huvudkontoren är placerade (och inkluderar också utländska dotterbolag), vilket innebär att de inte alltid avspeglar produktionen i respektive land eller region.

FÖRETAGSFÖRVARV INOM VAPENINDUSTRIN 2010

Inga företagsförvärv med ett värde högre än en miljard dollar genomfördes under 2009. Däremot gjordes tre under 2010.

De största företagsförvärven inom vapenindustrin i OECD-länder under 2010

Uppköpande företag	Uppköpt företag	Affärens värde (miljoner dollar)
Babcock	VT Group	2 000
Cerberus Capital Management	DynCorp	1 500
Triumph Group	Vought Aircraft	1 440

Uppgifterna är hämtade från bilaga 5A, 'The SIPRI Top 100 arms-producing companies, 2009', av Susan T. Jackson samt från bilaga 5B, 'Major arms industry acquisitions, 2010', av Vincent Boulanin, 2009'.

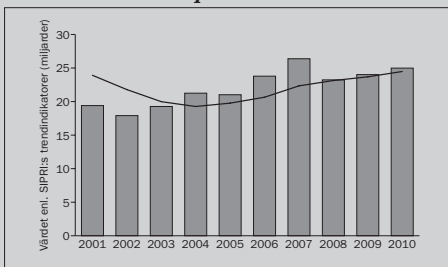

6. INTERNATIONELL VAPENHANDEL

PAUL HOLTOM, MARK BROMLEY, PIETER D. WEZEMAN OCH
SIEMON T. WEZEMAN

EXPORTÖRER OCH IMPORTÖRER AV STÖRRE KONVENTIONELLA VAPEN

Trenden för överföringar av större konventionella vapen 2001–10

Staplarna visar total volym per år. Kurvan visar genomsnittet under femårsperioder; punkterna satta sista året i varje period.

De fem största exportörerna av större konventionella vapen och deras mottagare 2006–10

Exportör	Andel av världens export (%)	Största importör (andel av leverantörens export)
USA	30	Sydkorea (14%) Australien (9%) Förenade Arab-emiraten (8%)
Ryssland	23	Indien (33%) Kina (23%) Algeriet (13%)
Tyskland	11	Grekland (15%) Sydafrika (11%) Turkiet (10%)
Frankrike	7	Singapore (23%) Förenade Arab-emiraten (16%) Grekland (12%)
Storbritannien	4	USA (23%) Saudiarabien (19%) Indien (10%)

Volymen av internationella vapenöverföringar av konventionella vapen (vilka inkluderar såväl vapenförsäljning som vapen givna som en del av militärt stöd) fortsätter att öka. Under perioden 2006–10 var den årliga volymen av överföringar i snitt 24 procent högre än under perioden 2001–2005.

USA och Ryssland var de största exportörerna under perioden 2006–10 och stod för 53 procent av alla registrerade leveranser. Deras största mottagarländer återfinns i Asien. Ekonomiska och utrikespolitiska överväganden spelar fortfarande en stor roll när de två länderna tar beslut angående vapenexport. Den amerikanska administrationen har lagt fram förslag till reformering av exportkontrollpolitiken för att förhindra att vapen och teknologi hamnar hos motståndare och för att underlätta överföringar till allierade länder. Rysslands beslut 2010 att avbryta leveransen av luftvärns-systemet S-300 till Iran påverkar dess rykte som en "pålitlig" leverantör negativt.

Under perioden 2006–10 var Asien och Oceanien de största mottagarregionerna med en andel på 43 procent av importen av större konventionella vapen. Därefter följde Europa (21 procent) och Mellanöstern (17 procent). Indien var under samma period det största mottagarlandet av större

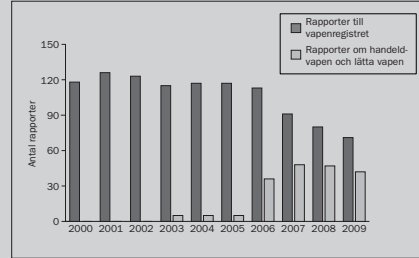

konventionella vapen, medan Kina hamnade på andra plats. Andra stora mottagarländer var Sydkorea (6 procent), Pakistan (5 procent) och Grekland (4 procent).

Trots att Indien och Pakistan importerar stora mängder vapen för att möta yttre hot mot säkerheten, är den viktigaste frågan för båda länderna de utmaningar man står inför när det gäller den inre säkerheten. Indien är föremål för en intensiv konkurrens mellan leverantörer om miljardkontrakt för stridsflygplan och u-båtar. Pakistan litat till amerikanskt militärt bistånd och kinesiska mjuka lån för de flesta av sina förvärv. Båda länderna kommer sannolikt att vara stora mottagarländer även under kommande år.

EU:s medlemsländer måste tillämpa kriterier om konfliktförebyggande när de tar beslut om ansökningar av exportlicenser. Ett ramverk har utarbetats för att underlätta för medlemsländerna att harmonisera tolkningen av dessa kriterier och de som gäller för mänskliga rättigheter och ekonomisk utveckling. Under perioden 2006–10 blev emellertid den oenighet som råder mellan EU:s medlemsländer när det gäller tolkningen av kriterierna om konfliktförebyggande märkbar. Oenigheten var tydligast när det gällde Israel, Georgien och Ryssland. Oliktigheterna mellan medlemsländerna beror till stor del på långvariga vapenhandelsrelationer och säkerhetspolitiska band med vissa länder, tillsammans med intresset för den egna nationella säkerheten och ekonomiska intressen.

Rapportering till FN:s register över konventionella vapen 2000–2009

ÖPPENHET I VAPENHANDELN

Officiella och allmänt tillgängliga data över vapenhandeln är viktiga för att göra uppskattningar av länders export- och förvärvspolitik. Att publicera uppgifter om vapenförsäljning och förvärv är känsliga frågor för nästan alla länder.

FN:s register över konventionella vapen är den enskilt viktigaste internationella mekanismen för att nå officiell öppenhet om sådana. De senaste årens nedåtgående trend för staters medverkan i FN:s register fortsatte under 2010. Endast 72 länder lämnade rapporter om sina vapenöverföringar under 2009, vilka inkluderar 43 rapporter om handelsvapen och lätta vapen.

Sedan det tidiga 1990-talet har ett ökande antal regeringar publicerat nationella rapporter om vapenexport. I januari 2011 hade 34 länder offentliggjort åtminstone en rapport sedan 1990. Sedan 2008 har rapporter kommit från 30 länder.

Uppgifterna är hämtade från kapitel 6, bilaga 6A, 'The suppliers and recipients of major conventional weapons', av SIPRI Arms Transfers Programme samt från bilaga 6C, 'Transparency in arms transfers', av Mark Bromley och Paul Holtom och baseras delvis på siffror från SIPRI Arms Transfers Database, <<http://www.sipri.org/databases/armstransfers/>>.

7. VÄRLDENS KÄRNVAPENARSENALER

SHANNON N. KILE, VITALY FEDCHENKO, BHARATH GOPALASWAMY OCH HANS M. KRISTENSEN

VÄRLDENS KÄRNVAPENARSENALER 2011

Land	Utplacerade strids- spetsar	Övriga strids- spetsar	Totalt
USA	2 150	6 350	8 500
Ryssland	2 427	8 570	11 000
Storbritannien	160	65	225
Frankrike	290	10	300
Kina	..	200	240
Indien	..	80–100	80–100
Pakistan	..	90–110	90–110
Israel	..	80	80
Totalt	5 027	15 500	20 530

Alla siffror är ungefärliga och inhämtade i januari 2011.

VÄRLDENS LAGER OCH PRODUKTION AV KLYVBART MATERIAL 2010

Världens totala lager av höganrikat uran uppgick 2010 till cirka 1270 ton (undantaget 208 ton som är färdiga att smältas ner). De militära lagren av separerat plutonium uppgick till cirka 237 ton och de civila lagren till 248 ton.

Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien och USA har producerat både höganrikat uran och plutonium. Indien, Israel och Nordkorea har främst producerat plutonium, medan Pakistan främst framställt höganrikat uran till vapen.

Uppgifterna är hämtade från kapitel 7, bilaga 7A, 'Global stocks and production of fissile materials, 2010', av Alexander Glaser och Zia Mian, *International Panel on Fissile Materials*.

I början av 2011 förfogade åtta stater (USA, Ryssland, Storbritannien, Frankrike, Kina, Indien, Pakistan och Israel) tillsammans över mer än 5000 utplacerade, operativa kärnstridsspetsar. När alla stridsspetsar räknas in, d v s operativa stridsspetsar, stridsspetsar i reserv och lager samt de stridsspetsar som är avsedda att demonteras, förfogar staterna totalt över mer än 20 500 kärnstridsspetsar.

De fem kärnvapenstaterna (definierade enligt 1968 års Icke-spridningsfördrag), Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien och USA, är alla i färd med att placera ut nya kärnvapen eller har uttalat sin avsikt att göra det. Inget av länderna verkar i nuläget vara villigt att överge sina kärnvapenarsenaler inom en överskådlig framtid.

Indien och Pakistan, vilka tillsammans med Israel är "de facto kärnvapenstater", utanför Icke-spridningsfördraget, fortsätter att utveckla nya missilsystem med förmåga att bära kärnvapen. Samtidigt utökar de sin kapacitet att producera klyvbart material för vapenändamål. Israel tycks avvakta utvecklingen av Irans nukleära program.

Nordkorea tros ha framställt plutonium tillräckligt för ett litet antal kärnstridsspetsar, men det är dock oklart om landet innehar ett operativt vapen.

8. KÄRNVAPENBEGRÄNSNING OCH ICKE-SPRIDNING

SHANNON N. KILE

I både bilaterala och multilaterala försök att främja nukleär nedrustning och icke-spridning kunde framsteg noteras under 2010. Den 8 april skrev Ryssland och USA under Fördrag om åtgärder för vidare nedskärningar och begränsningar av strategiska offensiva vapen (Nya START), som föreskriver ytterligare nedskärningar av ländernas strategiska kärnvapen. Fördraget behåller huvuddelarna av 1991 års START I-avtals omfattande kontrollmekanism, som är det viktigaste instrumentet länderna har för att övervaka varandras strategiska kärnvapen. Med anledning av att Nya START-avtalet trädde i kraft den 5 februari 2011, verkar det på kort sikt finnas små chanser till fler förhandlingar om ytterligare nedskärningar av amerikanska och ryska kärnvapenstyrkor.

I maj hölls den åttonde översynskonferensen för 1968 års Icke-spridningsavtal. Konferensen avslutades med att ett slutdokument enhälligt antogs, vilket sågs som en stor framgång. Slutdokumentet innehåller rekommendationer för det fortsatta arbetet med avtalets principer och mål, bl a åtgärder för inrättandet av en kärnvapenfri zon i Mellanöstern. Konferensen avslöjade dock fortsatt djup splittring mellan avtalets parter över de grundläggande målen med Icke-spridningsavtalet. Detta gäller speciellt mellan de stater som har och

de som inte har kärnvapen. Denna splittring skapar tvivel över om det överhuvudtaget finns utsikter för att ens de blygsammaste åtgärder antagna i slutdokumentet kommer att kunna genomföras.

USA stod 2010 värd för ett toppmöte om kärnsäkerhet där stats- och regeringschefer från hela världen möttes och diskuterade hur man kan minska riskerna för nukleär terrorism och öka säkerheten för kärnämnen och i nukleära anläggningar. Mötet ledde inte fram till några nya gemensamma initiativ, men flera deltagande länder tillkännagav sin avsikt att anta eller genomföra ett antal existerande avtal och åtgärder för att öka den nukleära säkerheten och bekämpa den illegala handeln med nukleärt material.

Under 2010 gjordes få framsteg mot en lösning av de långvariga tvistefrågorna gällande Irans och Nordkoreas nukleära program som varit i centrum för världssamfundets oro när det gäller kärnvapenspridningen. Denna oro ökade ytterligare när Nordkorea avslöjade att det hade byggt en tidigare oredovisad anläggning för urananrikning. Det Internationella atomenergiorganet (IAEA) är fortfarande oförmöget att lösa frågorna kring Irans eventuella kärnvapenaktiviteter, samtidigt som landet har tekniska problem med sitt urananrikningsprogram.

9. KEMISKA OCH BIOLOGISKA MATERIAL: REDUCERING AV SÄKERHETSRISKER

JOHN HART OCH PETER CLEVESTIG

Under 2010 fortsatte stater på global, nationell och regional nivå att utveckla åtgärder för att förhindra och eliminera effekterna av ett olagligt användande av kemiska och biologiska ämnen.

Parterna till 1972 års B-vapenkonvention höll de avslutande mötena inom det fastställda programmet för perioden mellan översynskonferenserna, 2007–10, och gjorde förberedelser inför avtalets sjunde översynskonferens som kommer att hållas i december 2011. Den vetenskapliga och tekniska utvecklingen är en stor utmaning för B-vapenkonventionen, inte minst genom att de kemiska och biologiska vetenskaperna alltmer sammanfaller. Denna utmaning kommer fortsatt att vara mycket relevant under de närmsta åren.

Den nye generaldirektören i Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) har inrättat en rådgivande expertgrupp som ska granska genomförandet av 1993 års C-vapenkonvention. Gruppen ska fokusera på hur de aktiviteter konventionen föreskriver ska organiseras då destrueringen av de kemiska vapenlagren har avslutats någon gång efter 2012. Iran och Ryssland ifrågasatte om Storbritannien och USA till fullo hade uppfyllt C-vapenkonventionens bestämmelser för rapportering och OPCW-verifierad destruering av de kemiska vapen som 2003 återfanns i Irak.

Parterna till C-vapenkonventionen måste åstadkomma en ökad förståelse för konventionens roll att stödja internationell fred och säkerhet även efter att de kemiska vapnen blivit förstörda. Misslyckas detta riskerar det upplevda värdet av det dagliga arbetet med avtalet att undermineras. Att bestämma vad som anses som icke-hörsamhet med konventionens skyldigheter är ett återkommande tema som stater aktivt och konstruktivt måste fortsätta arbeta med.

Under B-vapenkonventionens expertmöte beskrevs hur den av FN:s generalsekreterare initierade mekanismen för undersökningar av påstådd användning av biologiska vapen har utvecklats. Hittills har, i enlighet med Generalförsamlingens resolution från 2006, 41 länder utsett totalt 237 experter och 42 laboratorier.

I maj 2010 kom rapporter om förstörda vallmoskördar i Afghanistan p g a ovanligt svåra angrepp av rostsjukdomar. Detta ledde till en minskning av opiumskördarna med 48 procent 2009. Det fanns spekulationer om att sjukdomarna var avsiktligt framkallade. Sådana beskyllningar belyser svårigheterna att skilja mellan grundläggande och tekniska brott mot internationell rätt och den eventuella roll som en sorts politiserad rättstvist kan spela när den används för att misstänkliggöra andra staters beteende.

10. KONVENTIONELL VAPENBEGRÄNSNING OCH MILITÄRT FÖRTROENDESKAPANDE

ZDZISLAW LACHOWSKI

Det förnyade intresset för och arbetet med begränsningar av konventionella vapen och förtroendeskapande åtgärder fortsatte under 2010. Den europeiska dialogen om vapenbegränsningar följde två spår: dels inom ramen för 1990 års Fördrag om konventionella styrkor i Europa (CFE-fördraget), dels genom Wien-dokumentet om säkerhets- och förtroendeskapande åtgärder, vilka båda omarbetades 1999. Dagens dialog innebär nya försök att modernisera processerna. En mängd förslag har lagts fram om att göra vapenbegränsningar och förtroendeskapande åtgärder till en varaktig del av det framtida arbetet inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Även om CFE-fördraget fortfarande låg vilande på Rysslands åsikt om dess orimlighet och otillräcklighet har fördragets parter gjort försök att lösa dödläget. I juni 2010 lade NATO fram ett förslag till ett nytt ramverk för att stärka konventionell vapenbegränsning och öppenhet i Europa. Förslaget banade väg för en konstruktiv dialog då Ryssland insåg att dess säkerhetspolitiska intressen togs på allvar.

Metoden att stegvis ta itu med Wien-dokumentet om säkerhets- och förtroendeskapande åtgärder verkar vara användbar, och säkerhets- och förtroendeskapande åtgärder är åter värdefulla inslag i dialogen om försvarssäkerhet. Erfarenheter från

senare år har tvingat OSSE:s medlemsländer att anpassa sina verktyg för öppenhet och trygghet för att möta befintliga och kommande risker och utmaningar. Den andra översynskonferensen för 1992 års Fördrag om observationsflygningar (det s k Open Skies-fördraget) bekräftade dess lämplighet som ett verktyg för förtroendeskapande.

Vapenbegränsningar i Europa är dock mycket beroende av vilka strategiska intressen de stora aktörerna på den euro-atlantiska scenen har. Det intetsägande resultatet från OSSE:s toppmöte i Astana i Kazakstan minskade möjligheterna att snabbt nå högt ställda mål inom området.

Många länder i världssamfundet är numera intresserade av ett internationellt fördrag om vapenhandel (*arms trade treaty, ATT*), men det är mindre klart hur man ska nå en överenskommelse om texten i ett sådant avtal. Länderna har inte nått enighet när det gäller omfattning och andra villkor för ett sådant fördrag. Bland stötestenarna finns t ex vilka sorters vapen som ska ingå, vilken standard som ska gälla vid beslut om import och export samt hur information ska delas, övervakas och kontrolleras. Vid det möte som ATT:s förberedande kommitté höll i juli 2010 i New York gjordes framsteg, men många frågor återstår att lösa under 2011 och 2012.

11. EXPORTKONTROLL AV STRATEGISKA PRODUKTER: ATT FÖRHINDRA SPRIDNING AV MASSFÖRSTÖRELSEVAPEN

SIBYLLE BAUER, AARON DUNNE OCH IVANA MIČIĆ

MULTILATERALA VAPENEMBARGON 2010

Under 2010 var 29 tvingande multilaterala vapenembargon i kraft, riktade mot totalt 16 mål, bestående av regeringar, icke-statliga styrkor och internationella nätverk. Tolv embargon var införda av FN, 16 av EU och ett av Västafrikanska staternas ekonomiska gemenskap (ECOWAS).

FN införde inte något nytt vapenembargo under 2010, men utvidgade det befintliga embargot mot Iran. FN hävde sitt vapenembargo mot regeringen i Sierra Leone.

Tio av EU:s 16 vapenembargon är direkta tillämpningar av FN:s vapenembargon. Två av EU:s vapenembargon skiljde sig från FN:s i räckvidd och omfattning medan fyra inte hade någon motsvarighet i FN. EU införde ett nytt vapenembargo mot Eritrea under 2010 och avskaffade sitt vapenembargo mot Sierra Leones regering. ECOWAS vapenembargo mot Guinea var 2010 det enda ytterligare embargot infört av en multilateral organisation.

Betydande brott mot FN:s vapenembargon mot Elfenbenskusten, Iran, Nordkorea och Somalia rapporterades under 2010.

Den internationella debatten och verksamheten rörande spridning av massförstörelsevapen är inte längre enbart koncentrad till exportkontroll, utan på fler aktiviteter som t ex kontroll av transitering, omlastning, finansiering och förmedling. Detta reflekterar massförstörelsevapenprogrammets föränderliga natur och nödvändigheten av att anta nya lagar och regler för att förhindra att statliga eller icke-statliga aktörer anskaffar eller utvecklar massförstörelsevapen.

För att införa resolutionerna från FN:s Säkerhetsråd och mer omfattande regler för handelskontroll har länder därför börjat förstärka och utvidga nationell, regional och internationell kapacitetsuppbyggnad och tekniskt bistånd. Detta gäller särskilt Säkerhetsrådets resolution 1540 från 2004 som innebär bindande skyldigheter för alla länder att inrätta nationella kontrollmekanismer för att förhindra spridningen av massförstörelsevapen och deras avfyringssystem. Under 2010 höll FN en rad regionala och subregionala möten för att öka medvetenheten om frågan samt assistera vid införandet.

För att följa resolution 1540 antog EU 2009 en uppdaterad och förstärkt version av 2000 års Förordning om kontroll av produkter med dubbla användningsområden vilken utvidgar kontrollen till transitering och

förmedling. Under 2010 började EU bredda både den geografiska räckvidden och den tematiska omfattningen i sitt samarbete för icke-spridning.

Som ett komplement till det utvidgade internationella samarbetet finns tvångsåtgärder utformade för att ändra beteendet hos de statliga och icke-statliga aktörer vilka allmänt ses som hot mot den internationella säkerheten. Bland dessa åtgärder finns FN:s sanktioner som försöker motverka finansiering av spridningen och förbjuda transporter av spridningsrelaterat material. När det gäller spridningsfinansiering har det mellanstatliga organet för att motarbeta penningtvätt och finansiering av terrorism, *Financial Action Task Force* (FATF), visat sig vara ett relativt effektivt hjälpmedel för att undersöka frågan och ta fram vägledning för att införa motåtgärder.

Multilaterala vapenembargon i kraft 2010

FN:s vapenembargon

al-Qaida, Talibanerna och individer och grupper associerade med dem
Demokratiska Republiken Kongo (icke-statliga trupper)
Elfenbenskusten
Eritrea
Irak (icke-statliga trupper)
Iran
Nordkorea
Libanon (icke-statliga trupper)
Liberia (icke-statliga trupper)
Sierra Leone (icke-statliga trupper)
Somalia
Sudan (Darfur)

EU:s vapenembargon

al-Qaida, Talibanerna och individer och grupper associerade med dem*
Kina
Demokratiska Republiken Kongo (icke-statliga trupper)*
Elfenbenskusten*
Eritrea*
Guinea
Irak (icke-statliga trupper)*
Iran
Nordkorea*
Libanon (icke-statliga trupper)*
Liberia (icke-statliga trupper)*
Myanmar
Sierra Leone (icke-statliga trupper)*
Somalia (icke-statliga trupper)*
Sudan
Zimbabwe

ECOWAS vapenembargon

Guinea

* = De 10 EU embargon som är direkta tillämpningar av FN:s embargon. Övriga EU embargon skiljer sig från FN:s i räckvidd och omfattning eller har ingen motsvarighet i FN.

Uppgifterna är hämtade från bilaga 11A, 'Multilateral arms embargoes, 2010', av Pieter D. Wezeman och Noel Kelly.

BILAGOR

NENNE BODELL

Bilaga A, *'Arms control and disarmament agreements'*, innehåller sammanfattningar av multilaterala och bilaterala fördrag, konventioner, protokoll och avtal som rör rustningsbegränsning och nedrustning samt förteckningar över stater som under-tecknat eller är parter till avtalen.

Bilaga B, *'International security cooperation bodies'*, innehåller beskrivningar av de viktigaste internationella organisationerna, mellanstatliga organen, fördragsimplementerande organen och exportkontrollregimerna som verkar för säkerhet, stabilitet, fred och rustningsbegränsning samt förteckningar över deras medlemmar alternativt deltagare.

Bilaga C, *'Chronology 2010'*, innehåller en kronologi över det gångna årets viktigaste händelser inom upprustning, nedrustning och säkerhetspolitik.

Fördrag och avtal i kraft januari 2011

- 1925 Protokoll rörande förbud mot användande i krig av kvävande, giftiga eller liknande gaser och bakteriologiska stridsmedel (Genèveprotokollet)
- 1948 Konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (*genocide*)
- 1949 Genèvekonventionerna rörande skydd för offren i väpnade konflikter
- 1959 Antarktiskfördraget om förbud mot militarisering av Antarktis
- 1963 Fördrag om förbud mot kärnvapenprov i atmosfären, yttre rymden och under vattnet (Partiella provstoppsfördraget)
- 1967 Fördrag om principer för staternas uppträdande vid utforskandet och utnyttjandet av yttre rymden, däri inbegripet månen och övriga himlakroppar (Yttre rymdfördraget)
- 1967 Tlatelolco-fördraget om en kärnvapenfri zon i Latinamerika och Karibien
- 1968 Fördrag om förhindrande av spridning av kärnvapen (Icke-spridningsfördraget)
- 1971 Fördrag om förbud mot placering av kärnvapen och andra massförstörelsevapen på havsbotten och i dennas underlag (Havsbottenfördraget)
- 1972 Konvention om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring (B-vapenkonventionen)
- 1974 Fördrag om begränsning av underjordiska kärnsprängningar
- 1976 Fördrag om begränsning av underjordiska kärnsprängningar för fredliga ändamål
- 1977 Konvention om förbud mot militär eller annan fientlig

- användning av miljöförändrande teknik
- 1977 Protokoll I och II (till 1949 års Genèvekonventioner) rörande skydd för offren i internationella respektive icke-internationella väpnade konflikter
- 1980 Konvention om fysiskt skydd av kärnämne
- 1981 Konvention om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar (Konventionen om särskilt inhumana konventionella vapen)
- 1985 Fördrag om en kärnvapenfri zon i södra Stillahavsområdet (Rarotongafördraget)
- 1987 Fördrag om eliminering av markbaserade missiler med räckvidden 500–5 500 km (INF-fördraget)
- 1990 Fördrag om konventionella styrkor i Europa (CFE-fördraget)
- 1992 Fördraget om observations-flygningar (Open Skies-fördraget)
- 1993 Konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt deras förstöring (C-vapenkonventionen)
- 1995 Fördrag om en kärnvapenfri zon i Sydostasien (Bangkok-fördraget)
- 1996 Fördrag om en kärnvapenfri zon i Afrika (Pelindaba-fördraget)
- 1996 Avtal om subregional rustningsbegränsning (Florens-avtalet)
- 1997 Inter-amerikanska konventionen om olaglig tillverkning och handel med handeldvapen, ammunition, sprängämnen och andra liknande material
- 1997 Konvention om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppmenor) samt om deras förstöring (Ottawa-konventionen)
- 1999 Inter-amerikanska konventionen om öppenhet i anskaffning av konventionella vapen
- 1999 Wien-dokumentet om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder
- 2006 ECOWAS-konventionen om handeldvapen, ammunition, sprängämnen och andra liknande material
- 2006 Fördrag om en kärnvapenfri zon i Centralasien (Semipalatinsk-fördraget)
- 2008 Konventionen om klusterammunition
- 2010 Fördrag om åtgärder för vidare nedskärningar och begränsningar av strategiska offensiva vapen (Nya START)
- Fördrag och avtal som ej trätt i kraft januari 2011**
- 1996 Fördrag om fullständigt förbud mot kärnsprängningar (CTBT)
- 1999 Avtalet om anpassning av 1990 års CFE-fördrag
- 2010 Centralafrikanska konventionen om kontroll av handeldvapen och lätta vapen, ammunition och alla komponenter som kan användas för deras produktion, reparation och montering (Kinshasa-konventionen)

SIPRI:S FORSKNING

SIPRI har ett brett och aktuellt forskningsprogram som ständigt utvecklas. SIPRI är internationellt erkänt och aktat bland politiker, forskare, media och allmänheten för sin objektivitet och auktoritet. All forskning på SIPRI baseras på öppna källor, vilket medger oberoende granskning.

Kina och internationell säkerhet

Fokuserar på djupa analyser av kinesiska åsikter, politik och praxis inom både traditionell och icke-traditionell säkerhetspolitik samt kinesiska relationer med viktiga regioner i världen som Afrika, Asien och Europa.

Euro-atlantisk säkerhet

Analyserar trender och utvecklingen i den aktuella euro-atlantiska säkerhetspolitiska omgivningen och hur lärdomar av Europas efterkrigserfarenheter kan användas i andra regioner i världen.

Global hälsa och säkerhet

Utför forskning, analys och ger vägledning för att klara de många komplexa utmaningar som ses i samband med hälsa och säkerhet.

Säkerhet och samhällsstyrning i Afrika

Kartlägger i nära samarbete med afrikanska organisationer från det civila samhället, externa aktörers säkerhetsrelaterade aktiviteter i Afrika och uppskattar deras påverkan på säkerhet, demokratisering och god samhällsstyrning.

Trender för väpnade konflikter

Övervakar och analyserar trender för världens väpnade och våldsamma konflikter, deras orsaker, dynamik och konsekvenser.

Fredsbevarande och fredsbyggande

Sammanställer omfattande information om multilaterala fredsuppdrag och analyserar de viktigaste trenderna i fredsbevarande och dess påverkan på politiken för fredsbyggande efter en konflikt.

Militärutgifter

Följer utvecklingen för världens militärutgifter och upprätthåller den mest omfattande, enhetliga och utförliga databasen över militärutgifter.

Vapenindustri

Samlar, beskriver och analyserar data över vapenförsäljning och andra ekonomiska indikatorer för världens ledande vapenproducerande företag och belyser en gren av industrin som i allmänhet saknar öppenhet.

Internationell vapenhandel

Övervakar och analyserar internationella överföringar av större konventionella vapen, belyser trender i sambandet mellan exportörer och importörer samt identifierar potentiellt destabiliserande vapenansamlingar och ursprunget för vapen använda i konflikter.

Nukleär icke-spridning

Följer utvecklingen för kärnvapenpolitik och vapenbegränsnings- och nedrustningsinitiativ med tonvikt på tekniska sidor av kärnvapenbegränsning som t ex övervakning och verifiering.

Begränsning av kemiska och biologiska vapen

Analyserar de juridiska, politiska, tekniska och historiska sidorna av förhindrandet av kemisk och biologisk krigsföring samt införandet av internationella fördrag.

Begränsning av konventionella vapen

Arbetar med en mångfald frågor rörande vapenbegränsning, vilket inkluderar förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder i Europa efter det kalla kriget och i Centralasien, regionala vapenbegränsningsinitiativ samt frågor rörande krigslagar.

Exportkontroll

Underlättar samarbete rörande exportkontroll som ett hjälpmedel för icke-spridning och försöker förbättra koordinationen mellan bistånds- och samarbetsprojekt samt öka medvetenheten om exportkontrollsystem, framför allt i Europa.

Handeldvapen och lätta vapen

Utvecklar nyskapande verktyg och informationssystem för att förhindra illegal handel genom förbättrad logistik, övervakning och handelskontroll samt en ökad öppenhet i vapenhandeln genom nationella och internationella rapporteringsmekanismer.

SIPRI:S DATABASER

SIPRI:s databaser, vilka utgör grunden för en stor del av institutets forskning och analyser, ses som den mest auktoritativa källan för basfakta om upprustning, nedrustning och säkerhet.

Facts on International Relations and Security Trends (FIRST)

FIRST innehåller ett sammanlänkat system av databaser inom ämnen som har anknytning till internationella relationer och säkerhet, och är sökbara genom ett integrerat sökgränssnitt.

<http://www.sipri.org/databases/first/>

SIPRI Multilateral Peace Operations Database

Databasen innehåller information om alla fredsuppdrag, både FN-ledda och andra, sedan 2000. I de samlade uppgifterna ingår plats, datum för utplacering och tidsram för uppdragets längd, mandat, deltagande länder, antal personer som deltar i uppdraget, kostnader och antalet dödsfall.

<http://www.sipri.org/databases/pko/>

SIPRI Military Expenditure Database

I databasen finns enhetliga tidsserier för militärutgifterna i 172 länder sedan 1988. De möjliggör jämförelse av ländernas militärutgifter i lokal valuta i löpande priser, i amerikanska dollar i fasta priser och växelkurser samt som andel av bruttonationalprodukten (BNP).

<http://www.sipri.org/databases/milex/>

SIPRI Arms Transfers Database

Denna databas visar alla internationella vapenöverföringar av större konventionella vapen sedan 1950 i sju kategorier. Databasen är den mest omfattande allmänt tillgängliga källan för internationella vapenöverföringar.

<http://www.sipri.org/databases/armstransfers/>

SIPRI Arms Embargoes Database

Databasen innehåller information om alla multilaterala vapenembargon som införts sedan 1988.

<http://www.sipri.org/databases/embargoes/>

BESTÄLLNINGSPÅSÄTTNING

SIPRI Yearbook 2011: Armaments, Disarmament and International Security

Publicerad för SIPRI av Oxford University Press, 2011

ISBN 978-0-19-969552-2, (inb.), 564 sidor, £100

Vid köp av den tryckta volymen erhålls även tillgång till den elektroniska versionen, <<http://www.sipriyearbook.org/>>.

SIPRI Yearbook 2011 kan köpas i bokhandeln eller beställas direkt från Oxford University Press via denna webbadress: <<http://www.oup.com/>>.

Telefonbeställningar: +44 1536-741 017; Fax: +44 1536-454 518

E-postbeställningar: book.orders@oup.co.uk

Mer information finns på Internet: <<http://www.sipri.org/yearbook/>>

ÖVERSÄTTNINGAR

SIPRI Yearbook 2011 kommer att översättas till:

- kinesiska av *China Arms Control And Disarmament Association* (CACDA) i Beijing, <<http://www.cacda.org.cn/>>
- ryska av *Institute of World Economy and International Relations* (IMEMO) i Moskva, <<http://www.imemo.ru/>>
- ukrainska av *Razumkov Centre* (*Ukrainian Centre for Economic and Political Studies, UCEPS*) i Kiev, <<http://www.uceps.org/>>

Kontakta respektive organisation för mer information.

ANDRA SIPRI-PUBLIKATIONER FRÅN OUP

SIPRI Yearbook 2010: Armaments, Disarmament and International Security

Governing the Bomb: Civilian Control and Democratic Accountability of Nuclear Weapons, Hans Born, Bates Gill och Heiner Hänggi (red.)

Enforcing European Union Law on Exports of Dual-Use Goods, SIPRI Research Report no. 24, av Anna Wetter

SIPRI YEARBOOK 2011

Armaments, Disarmament and International Security

SIPRI Yearbook beskriver och analyserar utvecklingen inom ämnena

- Säkerhet och konflikter
- Militärutgifter och upprustning
- Icke-spridning, rustningsbegränsning och nedrustning

Detta häfte sammanfattar kapitlen i 2011 års årsbok:

- Internationell vapenhandel och korruption
- Naturresurser och väpnade konflikter
- Fredsuppdrag
- Väpnade konflikter
- Multilaterala fredsuppdrag
- Militärutgifter
- Vapenproduktion
- Internationell vapenhandel
- Världens kärnvapenarsenaler samt produktion och lager av klyvbart material för vapenändamål
- Kärnvapenbegränsning och icke-spridning
- Kontroll av kemiska och biologiska material
- Konventionell vapenbegränsning och militärt förtroendeskapande
- Exportkontroll av strategiska produkter
- Multilaterala vapenembargon

Årsboken innehåller även bilagor med fördrag och avtal om rustningsbegränsningar och nedrustning, beskrivningar av de viktigaste internationella organisationerna, mellanstatliga organen, fördragsimplementerande organen och exportkontrollregimerna som verkar för säkerhet, stabilitet, fred och rustningsbegränsning samt en kronologi över det gångna årets händelser inom SIPRI:s forskningsområden.